

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: _ Аналіз діяльності відділу освіти регіонального рівня

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»

Завідувач кафедри: _____/Карінцева О.І./

Керівник роботи: _____/Мазін Ю.О. /

Виконавець: _____/Лук'яненко Н.В. /

П.І.Б.

Група:

Ез-81С

шифр

Суми 2022

АННОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота містить 39 сторінок тексту; 3 розділи; брисунків; 7 таблиць; список використаної літератури із 66 джерел.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати діяльність відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації в умовах економічної кризи.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є відділ освіти Ямпільської районної державної адміністрації.

Предметом дослідження є діяльність відділу освіти районної державної адміністрації в умовах економічної кризи.

В першому розділі кваліфікаційної роботи «Роль та значення освіти в житті та діяльності держави» висвітлені поняття «освіта», історія народної освіти, а також пріоритетні напрямки та проблеми освіти після проголошення незалежності України.

Другий розділ роботи «Аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації» висвітлює роботу відділу освіти в умовах економічної кризи, а третьому розділу «Шляхи покращення діяльності відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації» запропоновано можливі шляхи подолання проблем.

Методами дослідження є аналітичні та статистичні прийоми економічного аналізу, а також табличні та графічні методи.

Ключові слова: освіта, розвиток освіти, суспільні витрати, національні кадри, економічна криза

ЗМІСТ

	стр.
Вступ.....	4
1. Роль та значення освіти в житті та діяльності держави.....	6
1.1 Освіта, її функції в суспільстві	6
1.2 Коротка характеристика відділу освіти в Ямпільському регіоні	13
2. Аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації	17
2.1 Аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації	17
2.2 Проблемні аспекти діяльності	20
3 Шляхи покращення діяльності відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації	34
Висновки	38
Список використаної літератури.....	40

ВСТУП

Освіта – це специфічна галузь суспільного життя є необхідною умовою відтворення суспільного виробництва та успішної господарської діяльності, формування та підготовка кадрів для розвитку економіки, державності та політичного устрою, для всіх напрямків розвитку суспільства. На основі виховання та освіти будується всебічно розвивана особистість та її основні риси.

Новий етап, до якого підійшла Україна, вимагає віддавати пріоритет освіті. Саме їй належить прокласти шлях до нової соціальної, економічної, правової та політичної культури, яка зробить українське суспільство динамічним і відкритим.

Освіта не є фактором, що відразу споживається. Скоріше, це капіталовкладення, яке у майбутньому принесе прибуток. Такий капітал нагромаджується в процесі навчання, а система безперервної освіти не дає йому знецінитись. Одержана в юності загальноосвітня підготовка є основою для подальшої безперервної освіти.

Так, сучасний напрямок розвитку освіти – це відхід від устарілої орієнтації на єдину, стандартну людину, позбавлення зайвої ідеологізації школи та нав'язування підростаючому поколінню застарілих штампів і стереотипів, а навпаки набули необхідної сучасному суспільству відкритості.

Питання видатків на освіту в Україні зараз є основною проблемою, що повинна турбувати галузь. В умовах хронічної нестачі коштів питання про серйозне реформування системи освіти та її подальший розвиток нажалю, відсуваються на інший план.

Проблема нашої держави полягає в тому, що саме на державному рівні відсутнє розуміння життєвої необхідності в конкурентоспроможній системі освіти. В світі прийнято вважати: суспільство недооцінює необхідність розвитку освіти в державі, застосовуючі різні стимулюючі норми доводиться поширювати думки про важливість отримання освіти максимального рівня, а не знижувати витрати на освіту.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи продиктована тим, що ситуація, що склалася в Україні в умовах економічної кризи з фінансуванням системи освіти, а, зокрема відділів освіти віддалених районів, оцінюється як катастрофічна. Відбувається руйнація існуючих закладів, а натомість не відбувається заміни начебто непотрібних закладів освіти та шкіл на ті, що реально необхідні територіям. Поруч з цим обсяг бюджетних коштів зменшується.

Метою кваліфікаційної роботи є виконання аналізу діяльності відділу освіти Ямпільської райдержадміністрації в умовах економічної кризи.

Для досягнення мети в роботі вирішуються наступні завдання:

- а) розкрити поняття «освіта» та визначити пріоритетні напрямки та проблеми держави стосовно її;
- б) розкрити зміст і суть економічного аналізу діяльності організацій та установ та методів, за допомогою яких він здійснюється;
- в) проаналізувати діяльність відділу освіти Ямпільської РДА в умовах кризи та висвітлити проблеми, які стоять перед відділом освіти.

1. Роль та значення освіти в житті та діяльності держави

1.1. Освіта, її функції в суспільстві

Сьогоднішній вітчизняній системі освіти в певній мірі притаманні ознаки пострадянської системи освіти. Причиною цього є продовження функціонування відносини, що склалися ще на момент існування СРСР.

Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки, що характеризується проблемами загострення соціально-економічних та еколого-економічних проблем [53, 55, 56, 58, 59, 63, 64, 65, 66] на фоні воєнних дій на території країни, потребує пріоритетної уваги до аспектів освіти нашого суспільства. Сьогоднішня освіта в умовах воєнних, пандемічних та інших нагальних проблем повинна сприяти формуванню відкритого динамічного та цифрового українського суспільства [40, 43, 48, 49, 50, 51, 54, 60, 61, 62].

Сучасні виклики сьогоденню вимагають відходу від традиційної орієнтації на так звану уніфіковану (або стандартну) людину, та перехід до нової моделі освіти, що готуватиме фахівця, що може приймати нелінійні рішення в умовах швидкозмінювального середовища [41, 42, 44, 45, 46, 47, 52, 57].

Освіта як ключовий фактор соціалізації суспільства має певні специфічні риси, що наведено на рис 1.1.

Риси освіти як ключового фактору соціалізації суспільства	соціально значущі функції навчання і виховання, підпорядковані суспільним потребам
	форми закладів освіти, їх певна організація і становище в суспільстві
	групи осіб, які професійно забезпечують функціонування освіти, певний статус цих осіб у суспільстві
	регулятори функціонування закладів освіти і суб'єктів освітньої діяльності (законодавчі і нормативні акти про освіту, кваліфікаційні характеристики, контрольні установи і т. ін.)
	спеціальні методи освітньої діяльності — навчання, виховання
	свідомо поставлені цілі
	планомірна, систематична реалізація процесу свідомої соціалізації
	певний зміст освіти — наявність навчальних програм і планів, відповідне дозування матеріалу
	ефективність освітньої діяльності у формуванні багатьох психічних рис людини, розвитку її мислення
	використання освіти як механізму запобігання соціально небажаних видів поведінки
зорієнтованість освітньої діяльності в майбутнє, заангажованість на формування передумов реалізації цього майбутнього	

Рис 1.1. Риси освіти як ключового фактору соціалізації суспільства

Системі освіти, як соціальному інституту, притаманні певні функції, що розкривають певним чином її зміст.(рис 1.2.)

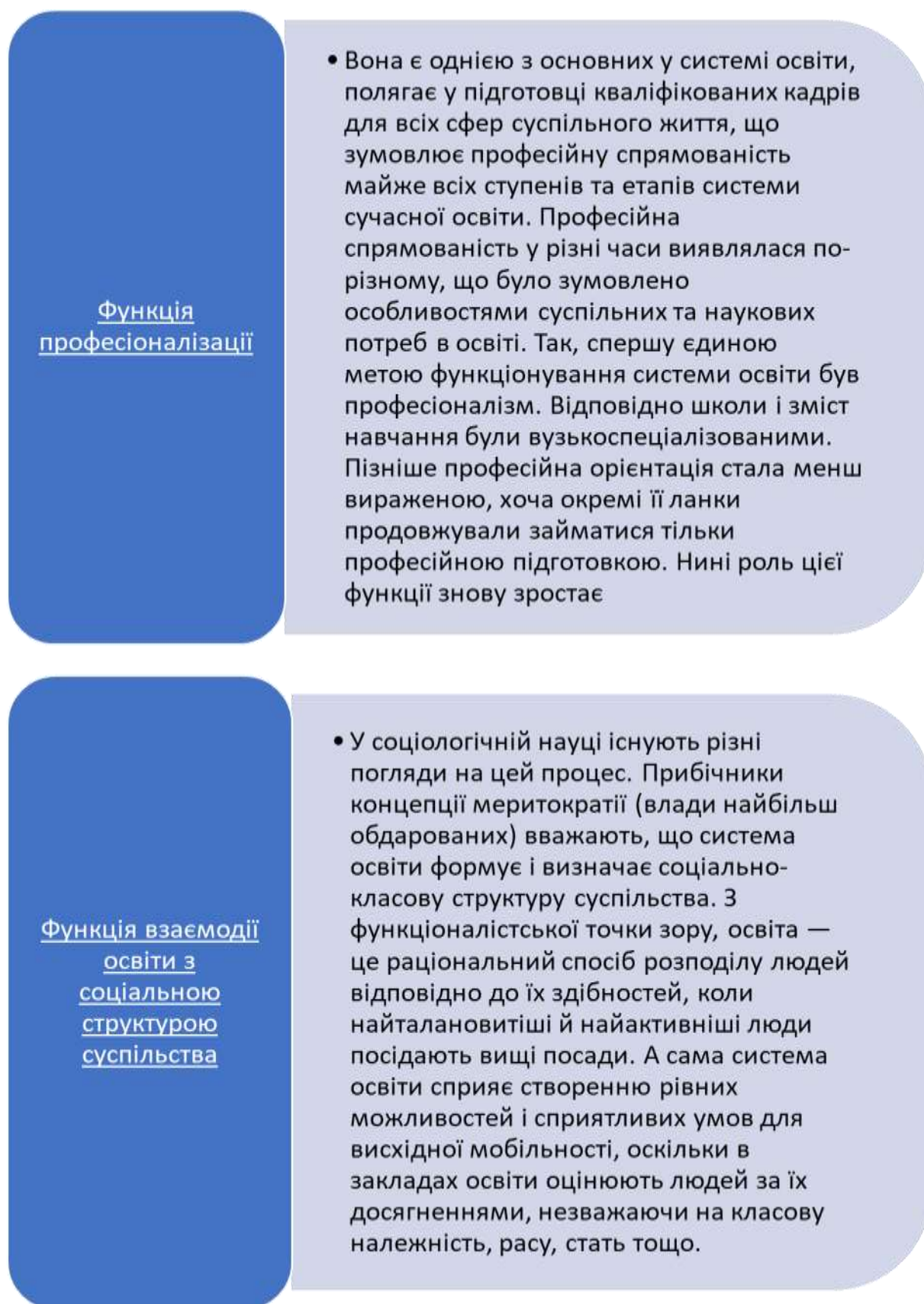

Рис.1.2 Функції системи освіти

Науково-дослідна функція освіти

- Вона ще не достатньо досліджена. Але, безсумнівно, творення нового знання постійно відбувалося в структурі освіти, оскільки немало вчителів і викладачів завжди цим займалися. Тривалий час ця функція була побічною для системи освіти, в лоні якої до XIX ст. у кращому разі розвивалися гуманістичні та схоластичні науки. Природничо-наукове знання еволюціонувало не тільки поза системою освіти, а часто і поза межами офіційної науки. Загалом реалізація цієї функції зосереджена у вищій ланці системи освіти. Вже наприкінці XIX ст. в обов'язки викладацького складу вищих навчальних закладів увійшло одночасне виконання ролей дослідника і педагога, а самі вони стали зосереджуватись на фундаментальних, а згодом — і прикладних дослідженнях

Функція загальноосвітньої підготовки

- Деякі дослідники розглядають її як аспект виховної функції, називаючи гуманістичною, «розвиваючою». Саме в ній виявляються відмінності між спеціальною і загальною освітою. Загальноосвітня підготовка допомагає розширити межі професіоналізму, розкриває простір для ерудиції та кругозору. Крім того, фахова підготовка, засвоєння спеціальних знань неможливі без попередньої загальноосвітньої підготовки. Вона є базою для набуття спеціальних знань, перекваліфікації, розвитку здібностей, професійної адаптації. Освіта не є фактором, що відразу споживається. Скоріше, це капіталовкладення, яке у майбутньому принесе прибуток. Такий капітал нагромаджується в процесі навчання, а система безперервної освіти не дає йому знецінитись. Одержана в юності загальноосвітня підготовка є основою для подальшої безперервної освіти

Рис.1.2 Функції системі освіти (продовження)

Виховна функція
системи освіти

- Полягає у формуванні за допомогою цілеспрямованої діяльності певних соціальних рис світогляду у підростаючих поколінь, визнання ними пануючих у суспільстві норм поведінки, ціннісних орієнтацій, тобто у підготовці молоді до виконання певних соціальних обов'язків.
- Має також відносно самостійний аспект — забезпечення соціального контролю, нагляду за дитячою, підлітковою і, частково, юнацькою віковими групами. Полягає він у тому, що обов'язковість освіти в сучасному світі вимагає від дітей проведення певного часу в школі, а окремі ступені системи освіти створено з урахуванням необхідності нагляду за дітьми, чию поведінку майже весь день контролюють вчителі та вихователі. Цей аспект виховної функції освіти важливий і в тому сенсі, що школа часто відіграє роль компенсуючого чинника для дітей з так званих «неблагополучних» сімей.

Рис.1.2 Функції системи освіти (продовження)

Системі освіти притаманні певні проблеми, причому вони найбільш загострені на рівні сільських шкіл. Аналіз проблеми дозволив виокремити деякі проблемні місця, що наведено на рис 1.3

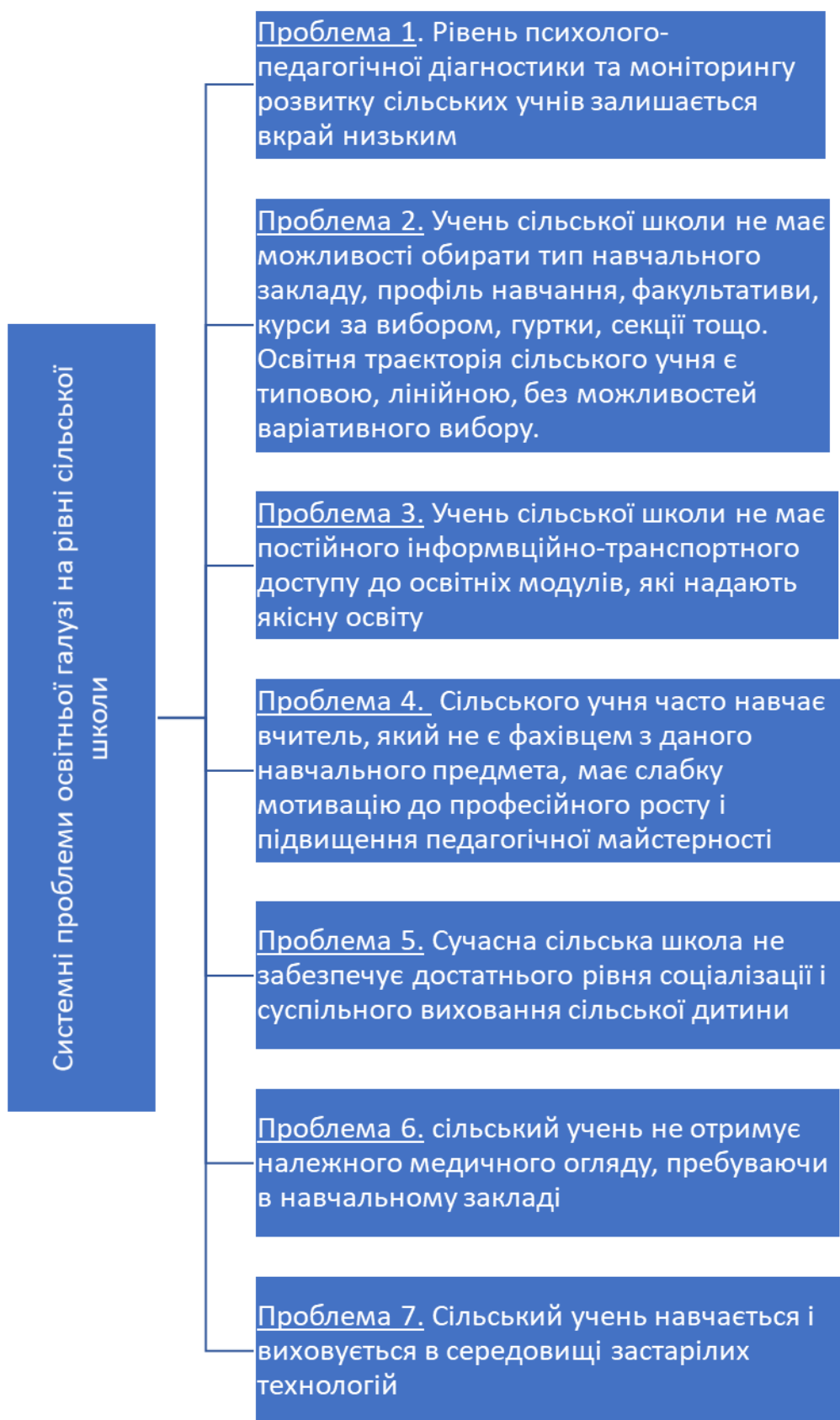

Рис.1.3 Системні проблеми сільської шкільної освіти

1.2. Коротка характеристика відділу освіти в Ямпільському регіоні

Історія відділу освіти Ямпільської регіону Сумської області бере свій початок з 1966 року, коли Указом Президії Верховної Ради УРСР від 8 грудня 1966 р «Про утворення нових районів УРСР» в Сумській області було створено Ямпільський район. До нього входили Свеська та Ямпільська селищні, Воздвиженська, Дорошівська, Княжицька, Марчихино-Будська, Микитівська, Орлівська, Степенська, Усоцька, Шатрищенська сільради Шосткинського району та м. Дружба, Чуйківська сільради Середино-Будського району. З 1782 р. Ямпіль входив до Глухівського та Шосткинського повітів, з 1923 р. – районний центр Новгород-Сіверської, Глухівської, Конотопської округи, в 30-х роках – село Шосткинського району, з 1935р. по 1962р. – районний центр, в 1962-1966 рр. – селище Середино-Будського і Шосткинського районів[63].

Про школи, які знаходились на території теперішнього Ямпільського району відомо небагато. Так, зокрема, відомо, що у 30-х роках ХІХ століття у Ямполі діяли дві церковнопарафіяльні школи, де переважно навчалися діти заможних християн і поміщиків. У 1866 р. відкрили земське сільське училище, а вже в 1885 р. при училищі запрацювала бібліотека. На початку 20-х років ХХ ст. відкрили семирічну й початкову школи, де в 1925 р. 17 учителів навчали 848 учнів. У Ямполі в 1936 році сталося відкриття середньої школи №1. Цікавим фактом є те, що при її будівництві використано цеглу з розгромленого більшовиками на початку 30-х років Свято – Георгіївського храму. Будівля школи є пам'яткою архітектури місцевого значення, її виконано у стилі українського барокко. Крім неї, напередодні Великої Вітчизняної війни, у Ямполі працювало ще 3 школи : семирічна і дві початкові. У цих загальноосвітніх закладах 35 вчителів навчали 1235 учнів. Культурно – масову роботу проводили працівники районного Будинку культури, Будинку піонерів та бібліотеки, книжковий

фонд якої зріс до 22000 примірників. Будівлі середньої та семирічної шкіл, районного Будинку культури збереглися до нашого часу. У 1950 р. знову відкрили двері середня, семирічна та початкова школи, у яких 45 вчителів навчали 1285 учнів.

У м. Дружба (до грудня 1962р. – Хутір-Михайлівський) на кінці XIX–початку XX ст.. влада не турбувалася про розвиток освіти. Єдиним учбовим закладом була трьохкласна школа при рафінадному заводі. Вона розміщувалась у двох кімнатах, а дітей навчав тільки 1 учитель. За період з 1906 до 1912 рр. школу закінчили 50 учнів, у т.ч. 17 дівчат. У 1912 р. тут навчалось 48 учнів, але її закінчили тільки 2 хлопців і 4 дівчини. коли прийшла Радянська влада, вона почала багато уваги приділяти розвитку освіти. У 1919 р. у селищі працювали трьохкласне училище, яке в 1925 р. перетворили в семирічну школу, і чотирирічна школа для дітей залізничників. У них 12 вчителів навчали 200 учнів. Розгорнулася робота по ліквідації неграмотності серед дорослих. Тут організували п'ять гуртків лікбезу. Кількість шкіл і культурно-просвітницьких закладів збільшувалась. У 1934 р. стала працювати 7-річна школа в Журавці. Зокрема, у 1930 р. у Хуторі-Михайлівському було організовано вечірню школу та курси по підготовці робітників для вузів. У 1935 р. на базі семирічки відкрили середню школу. Напередодні Великої Вітчизняної війни в трьох населених пунктах Михайлівської сільради (Журавці, Юрасівці, Хутір-Михайлівську) працювали чотири школи (середня, семирічна та дві початкові). У них навчались 900 дітей робітників та колгоспників. Педагогічний колектив нараховував 56 чоловік. До 1938 р. була завершена ліквідація неграмотності серед дорослих. Після Великої Вітчизняної війни у 1943 р. знов почались заняття в середній і залізничній семирічній школах. У 1950 р. у селищі було дві середні школи, середня залізнична школа та середня школа робітничої молоді, а також Журавська семирічна та Юрасівська початкова школи. У них 76 учителів навчали 1420 учнів[33].

У селищі Свеса довгий час не було жодного учбового закладу. Тільки в 1893 р. тут відкрили церковноприходську школу, у якій навчалось 30 – 40 учнів. Більшість дітей із-за матеріальної незабезпеченості батьків не мало можливості відвідувати школу. З приходом Радянської влади з 1920 р. почала діяти початкова школа, яку в 1925 р. реорганізували в семирічну. У ній 12 учителів навчали 175 учнів. Були створені пункти ліквідації неграмотності серед дорослих. у 1923 р. відкрили школу фабрично-заводського учнівства, яка готувала кваліфікованих робітників для цукрових заводів. У ній навчалось понад 80 слухачів. У 1936 р. семирічну школу було реорганізовано в середню. Тоді ж відкрилась школа працюючої молоді. Кількість дітей, що навчались в Свесі в порівнянні з дореволюційним періодом виросло більше ніж у 20 разів. Неграмотність серед дорослих до того часу була ліквідована. У 1940/41 навчальному році в школах навчалось 400 учнів і працювало 22 учителя. Після визволення Свеси від фашистських загарбників у вересні 1943 р. знов почались заняття в середній школі. У 1950 р. у селищі діяло три школи: середня, семирічна і середня школа працюючої молоді, у яких 30 вчителів навчали 600 учнів. У 1944 р. відкрили ремісниче училище, у якому до кінця четвертої п'ятирічки нараховувалося 150 учнів і 12 викладачів.

У селі Воздвижинське М. Неплюєв за свої кошти послідовно засновує й утримує початкові та професійні сільськогосподарські школи: чоловічу (1885) і жіночу (1891), у яких на повному забезпеченні навчалися селянські діти. Мета шкіл, що є дуже незвичайним для того часу, полягала в підготовці кваліфікованих «культурних хліборобів». При цьому це здійснювалось шляхом формування принципово нової моральної людини, а саме вільної особистості, що володіє «міцною волею до добра, любов'ю до Бога й ближніх», здатного в одностайній колективній діяльності «творити життя на нових дорогах». На основі цих шкіл у селі Воздвиженське було створено православне Хрестовоздвиженське Трудове Братство.

У 1966 р. було створено Ямпільський район, а разом з ним і відділ освіти Ямпільського райвиконкому, першим хто очолював його з 1966 р. до 1991 р.

був Шпак Михайло Іванович. Йому за успішні результати у навчально-виховній роботі в 1990 році присвоєно звання «Заслужений вчитель України». Був також нагороджений грамотою Міністерства освіти УРСР, ювілейною медаллю «За доблесний труд. В ознаменованіе 100-летия со дня рождения В.И. Ленина»[33].

При створенні району, в ньому нараховувалось 26 загальноосвітніх шкіл (10 середніх, 12 восьмирічних і 4 початкових), де навчалося близько 6000 учнів.

У 1979 р. кількість шкіл залишається тією ж, але кількість учнів зменшується до 5443 учнів. Так у районному центрі функціонує дві середні школи. У них 86 учителів навчає тисячу учнів. Діє також заочна школа робочої і сільської молоді та дитяча музична школа (245 учнів й 22 учителя). Також є станція юних натуралістів (з 1971 р.), що є однією з найкращих в Україні.

У м. Дружбі на той час 5 шкіл – дві середні, крім того, одна середня школа робітничої молоді, восьмирічна й початкова, в яких навчається близько 1,5 тис. учнів. Учительський колектив нараховує 89 чоловік, із них 67 мають вищу освіту. Вісім учителів – відмінники народної освіти. У селищі Свеса – дві середні школи та середня школа робочої молоді, у яких 96 вчителів навчають 1755 учнів. У селі Воздвиженське – середня школа (25 учителів і 236 учнів). У селі Дорошівка – восьмирічна школа (9 учителів і 55 учнів). У селі Княжичі – восьмирічна школа (12 учителів і 126 учнів). У селі Марчихина Буда – середня школа (24 учителя й 250 учнів). У селі Микитівка – восьмирічна школа (12 учителів і 59 учнів). У селі Орлівка – восьмирічна школа (19 учителів і 190 учнів). У селі Степне – середня школа (18 учителів і 209 учнів). У селі Усок – восьмирічна школа (15 учителів і 124 учня). У селі Чуйківка – восьмирічна школа (18 учителів і 178 учнів). У селі Шатрище – середня школа (23 учителя та 201 учень). Крім того, 8-річні школи у селах Паліївка, Імшана, Антонівка, Грем'ячка[34].

Наприкінці 80-х років перестали існувати середні школи робочої молоді в м. Дружба та смт. Свеса, початкова школа в м. Дружба.

За роки незалежності України районний відділ освіти поміняв багато керівників. А також відбулися зміни в школах. Значно зменшилась кількість учнів.

У 1999 р. на основі Свеської спец. школи I-III ст. №2 було створено ліцей.

У 2017-2018 рр. було створено на базі Воздвиженської школи Воздвиженський НВК: ЗОШ I-III ст. – Д/З.

Протягом 2019 – 2020 років реорганізовано Дружбівську загальноосвітню середню школу I–III ступенів №1 та Орлівську загальноосвітню школу I–III ступеніву навчально-виховні комплекси: загальноосвітня школа I-III ступенів та дошкільний навчальний заклад; здійснено поступову реорганізацію Паліївської ЗОШ I-III ступенів у школу I ступеня.

Проведено роботу щодо формування в районі освітніх округів. З 01.09.2019 року діють 3 освітні округи: Ямпільський, Свеський, Дружбівський. Ужито заходів щодо регулярного підвезення учнів до опорних шкіл і додому. З метою виконання програми «Шкільний автобус» здійснюється підвіз учнів 4 автобусами до навчальних закладів за затвердженими маршрутами.

У навчальному році 2019-2020р. працювало 22 загальноосвітні школи.

У 2020 році з метою запобігання виникненню надзвичайної ситуації, пов'язаної з аварійним станом Антонівської загальноосвітньої школи, вжито заходи щодо організованого підвезення учнів до Шатрищенської загальноосвітньої школи I-III ступенів[49].

2. Аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської регіону

2.1. Аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської регіону

Відповідно до соціально-економічних і культурно-освітніх потреб населення постійно аналізується мережа загальноосвітніх навчальних закладів, яка на початок 2020 року складається з 8 шкіл I-III ступенів (Ямпільська I-III ст. ЗОШ №1, Ямпільська I-III ст. ЗОШ №2, Дружбівська ЗОШ I-III ст. №2, Імшанська ЗОШ I-III ст., Княжицька ЗОШ I-III ст., Марчихино-Будська ЗОШ I-III ст., Степенська ЗОШ I-III ст., Шатрищенська ЗОШ I-III ст., де навчається 1134 учня); 7 ЗОШ I-II ст. (Дружбівська ЗОШ I-II ст., Грем'яцька ЗОШ I-II ст., Дорошівська ЗОШ I-II ст., Микитівська ЗОШ I-II ст., Білицька ЗОШ I-II ст., Чуйківська ЗОШ I-II ст., Усоцька ЗОШ I-II ст., де навчається 146 учнів), однієї ЗОШ I ст. (Паліївська ЗОШ I ст. – 9 учнів), 2 спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням певних дисциплін (Свеська спец. школа №1, Свеська спец. школа I-III ст. №2 ліцей – 623 учня), 3 навчально-виховних комплексів(НВК) (Дружбівський НВК: ЗОШ I-III ст. – Д\З, Воздвиженський НВК: ЗОШ I-III ст. – Д\З, Орлівський НВК: ЗОШ I-III ст. – Д\З – 407 учнів).

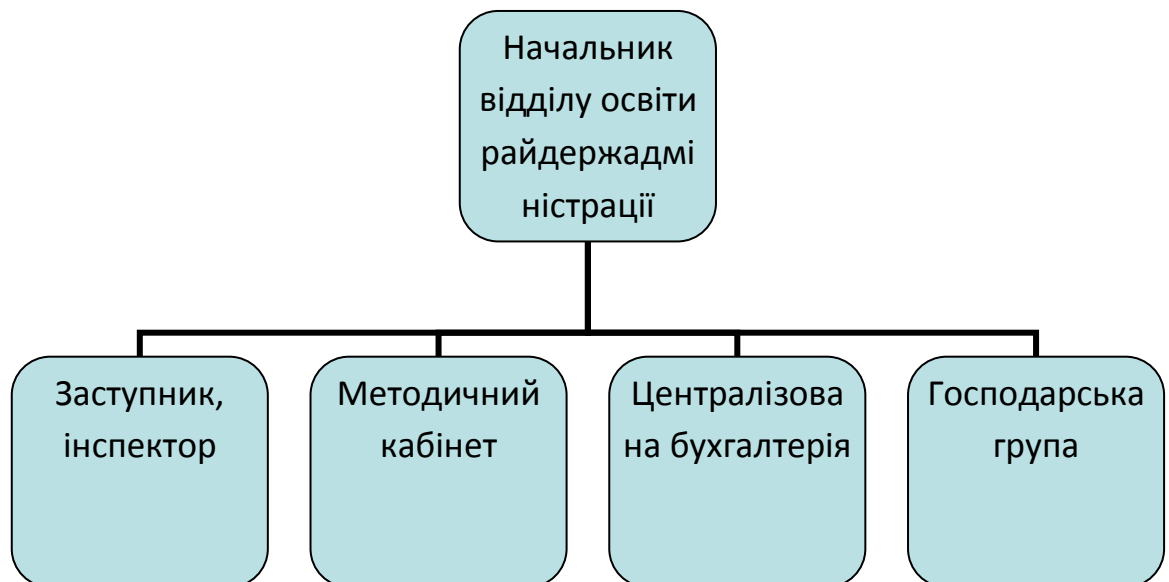

Рис 2.1 Структура відділу освіти

Як і будь-яке підприємство, відділ освіти Ямпільської регіону Сумської області має свою структуру(рис 2.1).

Реалізуючи основні завдання Положення, відділ освіти законодавчою базою України[54].

Головною ціллю розвитку галузі освіти району є створення сприятливих умов для розвитку системи освіти якісної та доступної на вимоги суспільства, запитів населення місцевих громад та потреб держави з найповнішим використанням можливостей регіону.

Протягом 2019 року галузь освіти району працювала над забезпеченням належних умов функціонування закладів освіти регіону та наданням якісних освітніх послуг кожній дитині .

Орієнтуючись на зазначені цілі, враховуючи завдання, передбачені середньостроковою стратегією економічного та соціального розвитку Ямпільського регіону до 2025 року, протягом останнього періоду відділ освіти проводив роботу щодо створення освітньо-навчальних округів та оптимізації в цілому всієї мережі закладів освіти.

Зокрема, протягом минулого року створено 3 освітні округи: Ямпільський, Дружбівський та Свеський на базі опорних шкіл, що мають відповідну матеріально – технічну базу, методичне забезпечення навчального процесу, якісний кадровий склад; де запроваджено профільне навчання, розвинено мережу факультативів та гуртків, налагоджено співпрацю з ЗВУ України.

Відповідно до запитів населення територіальних громад в 2019 році реорганізовано Орлівську загальноосвітню школу І–ІІІ ст.. в Орлівський НВК такого типу : загальноосвітня школа І–ІІІ ст.. – дошкільний заклад та Паліївську загальноосвітню школу І–ІІІ ст.. просто у загальноосвітню школу І ступеня.

Крім того, зважаючи на щорічне зменшення учнівського контингенту та відсутність належної матеріально – технічної бази (зношеність обладнання, наочності складає 100 %) обговорювалося питання щодо підвозу

учнів Білицької та Микитівської загальноосвітніх шкіл I – II ст.. до опорних шкіл.

Мережа навчальних закладів Ямпільського району в кількісному складі залишилася сталою, але протягом року проведено реорганізацію 2-х закладів (Орлівську загальноосвітню школу I–III ст. в Орлівський НВК такого типу: загальноосвітня школа I-III ст.- дошкільний заклад, Паліївську загальноосвітню I–III ст. в Паліївську загальноосвітню школу I ст.) . Загалом в районі функціонує 22 загальноосвітніх навчальних заклади (2387 учнів, що на 138 менше при порівнянні з минулорічним навчальним роком) з них : 10 ЗОШ I-III ступенів (1118 учнів), 8 ЗОШ I-II ступенів (193 учня), 1 ЗОШ I ступеня (9 учнів), 2 спеціалізовані школи з поглибленим вивченням певних предметів (649 учнів), 3 навчально-виховні комплекси (418 учнів), 5 дошкільних навчальних закладів (601 дитина із врахуванням дітей у 3 навчально-виховних комплексах), 3 позашкільні навчальні заклади (1761 учень) (рис 2.2).

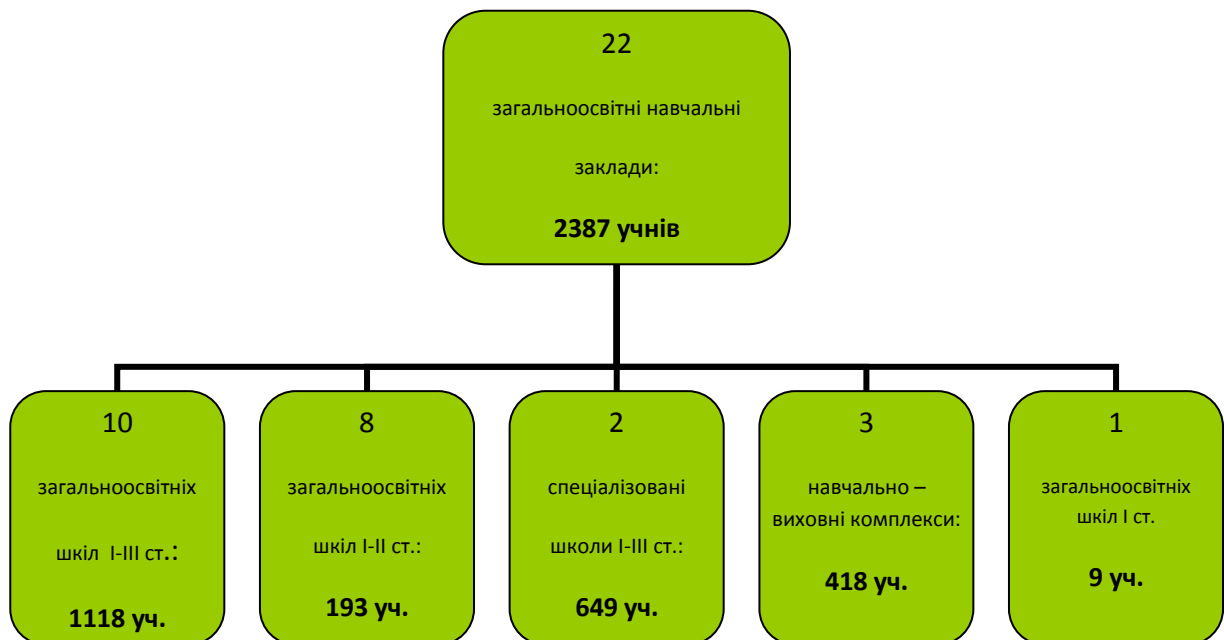

Рис 2.2 Мережа шкіл району

В районі щорічно простежується тенденція до зменшення кількості учнів, класів , що, як наслідок, призводить до зменшення педагогічного навантаження.(Таблиця 2.2)

2.2 Проблемні аспекти діяльності

У зв'язку зі зменшенням контингенту учнів гострою є проблема фінансування загальноосвітніх шкіл (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

ФІНАНСУВАННЯ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Роки	Затверджено всього тис.грн.	Профінансовано тис.грн.	% від потреби	Із них на енергоносії та комунальні послуги тис.грн.	Із них затверджено на заробітну плату тис.грн.	% від потреби	Профінансовано на заробітну плату	За боргованість на кінець року тис.грн.	Середня заробітна плата по галузі
2016	8895,0	8649,2	64,0	694,0	7680,5	73,5	7625,6	-	501
2017	11669,5	10849,5	84,8	856,7	9423,9	90,6	8656,3	583,0	624
2018	15100,7	12825,9	77,0	1280,3	11776,0	95,8	11602,8	579,0	852
2019	19599,9	18937,4	68,0	1502,1	16301,2	88,2	15713,4	1266,8	1072

Середня наповнюваність класів по району складає 14,3 : місто: 19,2 ; село: 9,2. Із 22 шкіл лише 9 – повнокомплектні. У 14 школах району освітній процес здійснюється за індивідуальною/дистанційною формою (130 учнів)

Все це накладає негативний відбиток на належне функціонування галузі та ускладнює одне із основних завдань по галузі освіти – забезпечення якісних освітніх послуг кожній дитині. Маю на увазі неможливість:

- поновлювати матеріально – технічну базу;
- поповнювати сучасними наочними та методичними матеріалами;
- планувати кошти на проведення капітальних ремонтів, яких так потребують освітні заклади тощо (Таблиця 2.2, 2.3).

Крім того, з року в рік при формуванні бюджету по галузі залишається проблемним питання забезпечення плановими призначеннями видатків на заробітну плату. Зокрема, на початок 2019 року така незабезпеченість складала 2, 7 місяці , а вже на кінець року за рахунок економії коштів , отриманої субвенції з державного бюджету вдалося вирішити питання забезпечення плановими призначеннями на заробітну плату (в той же час незабезпеченість касовими видатками склала 0,4 місячного фонду).

В свою чергу, незабезпеченість по заробітній платі унеможлиблює виконання ст.57 Закону України «Про освіту» в частині додаткових виплат педагогічним працівникам за особливі досягнення у праці.

Маємо лише 6 закладів – Ямпільські, Свеські та Дружбівські I – III ст. загальноосвітні школи, які вкладаються по формульному розрахунку в доведену контрольну цифру. Вартість утримання 1 учня в них становить від 4 066 грн. – Дружбівський НВК, до 4 818 грн. – Свеська спеціалізована школа №1. Контрольна цифра на 1 учня в середньому становить 5 443 грн.

В той же час вартість утримання 1 учня в малокомплектних школах сягає 29 тис.грн. (Таблиця 2.4)

Таблиця 2.2

Матеріальна база та обладнання по закладах освіти Ямпільської райдержадміністрації

Назва закладу	% забезпечення	% зносу	Оновлення, тис.грн.		
			2017	2018	2019
Ямпільська ЗОШ I-III ст.№1	51	63	46,2	44,0	0,9
Ямпільська ЗОШ I-III ст.№2	64	56	-	53,7	87,6
Свеська спец. шк.№1	62,5	91	47,8	4,5	2,2
Свеська спец. шк.№2	79,5	57	52,8	6,6	51,7
Дружбівський НВК	76,2	97	-	47,5	11,6
Дружбівська ЗОШ I-III ст.№2	62,5	92	47,8	8,3	4,0
Воздвиженський НВК	54,6	86	4,0	1,1	45,9
Мар-Будська ЗОШ I-III ст.	51	97	-	-	45,9
Степненська ЗОШ I-III ст.	55,6	41	4,0	27,4	0,8
Шатрищенська ЗОШ I-III ст.	52	96	-	-	44,4
Орлівська ЗОШ I-III ст.	79	42	-	42,2	44,9
Імшанська ЗОШ I-III ст.	64,3	64	-	-	
Княжицька ЗОШ I-III ст.	54,2	87	-	27,4	
Паліївська ЗОШ I-III ст.	48	99	-	-	
Грем'язька ЗОШ I-II ст.	51,5	35	-	-	
Дорошівська ЗОШ I-III ст.	53,4	99	-	-	
Дружбівська ЗОШ I-II ст.	55,6	98	-	-	
Микитівська ЗОШ I-II ст.	64,2	99	-	-	
Білицька ЗОШ I-II ст.	49,7	69	-	-	
Усоцька ЗОШ I-II ст.	51,3	100	-	-	0,9
Чуйківська ЗОШ I-II ст.	64,3	99	5,0	-	
Антонівська ЗОШ I-II ст.	52,3	100	-	1,0	0,6
Всього:			207,6	263,7	341,4
Станція юннатів	78	65	13,6	1,3	13,7
РЦДЮТ	54	99	0	5,3	-
Всього:			13,6	6,6	13,7
Ямпільський ясла-садок	52	75	-	8,1	
Дружбівський ясла-садок	49,8	100	-	1,6	
Свеський ясла-садок	64,3	65	-	-	
Мар-Будський ясла-садок	47	91	-	-	
Всього			0	9,7	0
Всього по установах			221,2	280,0	355,1

Таблиця 2.3

Матеріальна база та опалення по закладах освіти району

№ з/п	Назва закладу	Тип опалення тв.паливо,газ	Загальна площа, 2636	Вартість опалення								
				2017 рік		2018 рік		2019 рік		капітальний ремонт тис.грн.		
				грн.	період)	грн.	період)	грн.	період)	2017	2018	2019
1	1			32753	2,07	47560	3,01	70807	4,48	5,6	14,5	
2	2	газ	5414	39585	1,22	80802	2,49	127953	3,94	38,6	1,7	
3	Шст.№ 1	газ	2725	31959	1,96	47949	2,93	82145	5,02	33,2	1,3	34,0
4	школа I-III ст. № 2 "лицей"	газ	4499	47852	1,77	77016	2,85	103410	3,83	127,7	4	
5	III ст.№ 1	газ	4499	35717	1,32	58649	2,17	100573	3,73	3,2	32,1	3,0
6	Дружбівська ЗОШ I-III № 2	тверде паливо	1503	39990	4,44	35044	1,23	66985	7,43	-	1,1	
7	Дружбівська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	750	12492	2,78	21970	4,89	24245	5,39	1,6	-	
8	ЗОШ I-III ст. ДЗ	тверде паливо	1900	24978	2,19	33167	2,91	50905	4,47	7,5	2,9	
9	III ст.	тверде паливо	1533	27759	3,02	14120	1,54	32018	3,48	-	0,7	24,1
10	Степненська ЗОШ I-III ст.	тверде паливо	2028	31146	2,56	44118	3,63	51789	4,26	3,5	1	
11	ст.	тверде паливо	1760	18424	1,75	6886	0,65	14452	1,37	-	0,1	20,8
12	Орлівська ЗОШ I-III ст.	газ	4030	24301	1	43639	1,8	79275	3,28	-	-	
13	Імшанська ЗОШ I-III ст.	тверде паливо	1153	6795	0,98	4544	0,66	14496	2,10	-	-	
14	Княжицька ЗОШ I-III ст.	тверде паливо	934	5112	0,91	4281	0,77	7206	1,29	-	-	
15	Палійська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	743	5718	1,28	9435	2,12	6120	1,37	-	-	
16	Грем'яцька ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	562	2303	0,68	441	0,13	3220	0,95	-	-	
17	Дорошівська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	583	10429	2,98	15252	4,36	18322	5,24	-	-	
18	Микитівська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	540	7902	2,44	8237	2,54	8646	2,67	-	0,6	
19	Білицька ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	645	3518	0,91	2378	0,61	2777	0,72	-	-	
20	Усоцька ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	629	6968	1,85	8808	2,33	15700	4,16	-	-	
21	Чуйківська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	1376	9000	1,09	11978	1,45	29774	3,61	31,2	-	
22	Антонівська ЗОШ I-II ст.	тверде паливо	300	2836	1,58	7850	4,36	3366	1,87	-	0,6	
	Всього: по ЗОШ		40742	427540	1,75	584124	2,39	914184	3,74	252,1	60,6	81,9
1	Станція юних натуралістів	тв. паливо, газ	970	9332	1,3	15504	2,66	26923	4,63	49,7	45	80,6
2	РЦДЮТ	тверде паливо	139	1536	1,84	1898	2,28	3311	3,07	-	-	9,6
	Всього:		1109	10868	1,63	17402	2,62	30234	4,54	49,7	45	90,2
1	Ямпільський ясла-садок	тв. паливо, газ	1323	21631	2,73	35499	4,47	57107	7,19	2,9	-	
2	Дружбівський ясла-садок	теп. енер., газ	382	27359	11,94	17194	7,5	33160	14,47	-	-	
3	Свеський ясла-садок	газ	1600	21978	2,29	39604	4,12	65774	6,85	-	-	
4	Мар-Будський ясла-садок	тверде паливо	305	985	0,54	1500	0,81	2200	1,20	-	-	
	Всього: по Д/З		3610	71953	3,32	93797	4,33	158241	7,31	2,9	-	
	Всього по установах		45461	510361	1,87	693323	2,55	1102659	4,04	304,7	118,8	172,1

Таблиця 2.4

Видатки на утримання 1 учня

Назва закладу	Кількість учнів на 1 ставку			Фактичні видатки за 2019 рік	Видатки в розрахунку на 1 учня
	всього	в тому числі педпрацівників	інших		
Всього по установах	3,5	5,7	9,0	14829591	5958
Степенська ЗОШ І-ІІІ ст.	2,1	3,7	5,1	613079	8635
Шатрищенська ЗОШ І-ІІІ ст.	2,3	4,2	4,8	584436	8117
Орлівська ЗОШ І-ІІІ ст.	2,4	4,2	5,7	754469	8201
Імшанська ЗОШ І-ІІІ ст.	2,4	3,6	7,2	526676	7861
Княжицька ЗОШ І-ІІІ ст.	2,4	3,7	7,2	505065	7015
Паліївська ЗОШ І-ІІ ст.	0,9	1,9	1,6	261518	29058
Грем'яцька ЗОШ І-ІІ ст.	2,0	3,2	5,3	301198	9127
Дорошівська ЗОШ І-ІІ ст.	1,3	2,3	3,0	251791	13988
Микитівська ЗОШ І-ІІ ст.	1,0	2,1	2,0	242489	20207
Білицька ЗОШ І-ІІ ст.	1,3	2,4	3,1	228221	13425
Усоцька ЗОШ І-ІІ ст.	2,1	3,3	5,4	353010	9290
Чуйківська ЗОШ І-ІІ ст.	1,7	3,0	3,8	336010	11200
Антонівська ЗОШ І-ІІ ст.	1,7	3,1	3,8	189993	8636

В більшості шкіл району наповнюваність відповідно до проектної потужності становить від 8,6 до 40 відсотків.(Таблиця 2.5)

Таблиця 2.5

<i>Аналіз показників мережі, штатів та видатків по закладах освіти за 2019 рік</i>															
№ п/п	Назва закладу	Загальна площа, м ²	На скільки місць	Кількість учнів	Коефіцієнт використання закладу	Кількість класів, груп	Наповнюваність класів, груп	Штатна чисельність працюючих			Кількість учнів на 1 ставку			Фактичні видатки за 2019 рік	Видатки в розрахунку на 1 учня
								всього	в тому числі		всього	в тому числі			
									Педагогічні	інших		Педагогічних	інших		
1	Ямпільська ЗОШ I-III ст. № 1	2636	350	215	0,61	11	19,55	44,33	27,08	17,25	4,8	7,9	12,5	941732	4380
2	Ямпільська ЗОШ I-III ст. № 2	5414	1125	300	0,27	15	20,00	62,53	40,03	22,5	4,8	7,5	13,3	1435895	4786
3	Свеська спеціалізована школа I-III ст. № 1	2725	330	259	0,78	14	18,50	51,92	34,67	17,25	5,0	7,5	15,0	1247782	4818
4	школа I-III ст. № 2 "лицей" Дружбівський	4499	948	390	0,41	21	18,57	75,61	52,86	22,75	5,2	7,4	17,1	1874021	4805
5	НВК:ЗОШ I-III ст. №1 Дружбівська ЗОШ I-III	4499	948	343	0,36	14	24,50	63,69	38,19	25,5	5,4	9,0	13,5	1394719	4066
6	№ 2	1503	480	221	0,46	13	17,00	45,58	28,08	17,5	4,8	7,9	12,6	986171	4462
7	Дружбівська ЗОШ I-II Воздвиженський НВК:	750	60	19	0,32	1	19,00	14,42	7,92	6,5	1,3	2,4	2,9	272047	14318
8	ЗОШ I-III ст. ДЗ	1900	530	89	0,17	11	8,09	43,39	24,89	18,5	2,1	3,6	4,8	818783	9200

Продовження таблиці 2.5

9	Марчихинобудська ЗОШ I-III ст.	1533	350	100	0,29	11	9,09	37,06	22,56	14,5	2,7	4,4	6,9	710486	7105
10	Степненська ЗОШ I-III ст	2028	390	71	0,18	8	8,88	33,17	19,17	14	2,1	3,7	5,1	613079	8635
11	Шатрищенська ЗОШ I-III ст.	1760	530	72	0,14	6	12,00	32	17	15	2,3	4,2	4,8	584436	8117
12	Орлівська ЗОШ I-III ст.	4030	198	92	0,46	10	9,20	38,11	21,86	16,25	2,4	4,2	5,7	754469	8201
13	Імшанська ЗОШ I-III ст.	1153	156	67	0,43	8	8,38	28,08	18,83	9,25	2,4	3,6	7,2	526676	7861
14	Княжицька ЗОШ I-III ст	934	100	72	0,72	8	9,00	29,57	19,57	10	2,4	3,7	7,2	505065	7015
15	Паліївська ЗОШ I-II ст.	743	105	9	0,09	1	9,00	10,33	4,83	5,5	0,9	1,9	1,6	261518	29058
16	Грем'яцька ЗОШ I-II ст.	562	90	33	0,37	3	11,00	16,47	10,22	6,25	2,0	3,2	5,3	301198	9127
17	Дорошівська ЗОШ I-II ст.	583	90	18	0,20	0		13,86	7,86	6	1,3	2,3	3,0	251791	13988
18	Микитівська ЗОШ I-II ст.	540	90	12	0,13	0		11,78	5,78	6	1,0	2,1	2,0	242489	20207
19	Білицька ЗОШ I-II ст..	645	60	17	0,28	2	8,50	12,61	7,11	5,5	1,3	2,4	3,1	228221	13425
20	Усоцька ЗОШ I-II ст.	629	100	38	0,38	5	7,60	18,44	11,44	7	2,1	3,3	5,4	353010	9290
21	Чуйківська ЗОШ I-II ст	1376	240	30	0,13	2	15,00	18,14	10,14	8	1,7	3,0	3,8	336010	11200
22	Антонівська ЗОШ I-II	300	70	22	0,31	3	7,33	12,75	7	5,75	1,7	3,1	3,8	189993	8636
	Всього:	40742	7340	2489	0,34	167	14,90	713,84	437,09	276,75	3,5	5,7	9,0	14829591	5958
1	Станція юних натуралістів	970	140			-	-	46,19	27,94	18,25	0	0	0	810341	-
2	Центр дитячої та юнацької творчості	139	40			-	-	23	17,5	5,5	0,0	0,0	0,0	349204	-
	Всього:	1109	180	0	0,00	0	0	69,19	45,44	23,75	0,0	0,0	0,0	1159545	
1	Ямпільський ясла-садок	1323	193	201	1,04	7	28,71	43,95	16,5	27,45	4,6	12,2	7,3	768182	3822
2	Свеський ясла-садок	1600	163	199	1,22	7	28,43	42,48	18,63	23,85	4,7	10,7	8,3	668181	3358
3	Дружбівський ясла-садок	382	25	72	2,88	2	36,00	13,94	4,74	9,2	5,2	15,2	7,8	291599	4050
4	Мар-будський ясла-садок	305	30	18	0,60	1	18,00	7,25	2,25	5	2,5	8,0	3,6	90285	5016
	Всього:	3610	411	490	1,19	17	28,82	107,62	42,12	65,5	3,5	9	5,8	1818247	3711
	Всього по установах	45461	7931	2979		184		891	525	366	3,3	5,7	8,1	17807383	5978

В 2019 році в 7 ЗОШ (2018 рік – 4) кількість учнів нараховувалася в межах 30; в 11 ЗОШ (2018 рік – 7) із-за відсутності належної кількості дітей взагалі не сформовано першого класу; 8 навчальних закладах, де в класах менше 5 учнів, процес здійснюється за індивідуальною формою навчання, взагалі відсутні окремі класи в 10 школах (Таблиця 3.8).

В мережі освітніх закладів району налічується 5 дошкільних навчальних закладів комун. форми власності. Дошкільною освітою охоплено 64% дітей. З метою якнайбільшого охоплення дітей дошкільною освітою на базі загальноосвітніх шкіл району відкрито 8 дошкільних груп з неповним перебуванням, якими охоплено 62 дітей 4-5 річного віку.

Розуміючи необхідність в умовах окремих територіальних громад якнайширше охопити дітей дошкільною освітою, було продовжено роботу по створенню навчально – виховних комплексів, таких як: загальноосвітня школа – дошкільний заклад, урізноманітненню форм надання освітніх послуг дошкільними закладами. Поряд з традиційними успішно працювали групи неповного(короткотривалого) перебування дітей, вперше було введено соціально – педагогічний патронат (охоплено понад 118 сімей).

Водночас, поряд з позитивними показниками розвитку дошкільної освіти в районі залишається ряд проблемних питань:

- оскільки охоплення дітей дошкільними закладами в середньому по області становив 68%, а останнім Указом Президента встановлюється такий відсоток на рівні не менше 75 % дітей відповідного віку – нагальною потребою в районі залишається надання можливості дітям, які виховуються вдома, здобути дошкільну освіту.

Таблиця 2.6

№ з/п	Назва закладу	Мережа загальноосвітніх навчальних закладів району у 2019-2020 н.р.																													
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	5 клас	6 клас	7 клас	8 клас	9 клас	10 клас	11 клас	12 клас	13 клас	14 клас	15 клас	16 клас	17 клас	18 клас	19 клас	20 клас	21 клас	22 клас	23 клас	24 клас	25 клас	26 клас	27 клас	28 клас		
1.	Дружбівський НВК:	1	16	1	23	1	14	1	20	4	73	1	23	2	32	1	25	2	34	1	29	7	143	1	14	2	43	3	57	14	273
2.	Дружбівська ЗОШ I-III ст. №2 Свеська	2	32	1	19	1	15	1	19	5	85	1	22	1	16	1	18	2	33	1	13	6	102	1	18	1	16	2	34	13	221
3.	спеціаліз. школа I-III ст. №1	1	20	1	20	1	13	1	18	4	71	1	24	1	17	2	31	2	44	1	19	7	135	1	18	2	35	3	53	14	259
4.	спеціаліз. школа I-III ст. №2 Ямпільська ЗОШ	2	32	2	31	2	35	2	33	8	131	2	38	2	33	2	42	2	48	1	27	9	188	2	40	2	31	4	71	21	390
5.	I-III ст. №1 I-ІІ ст. №2	1	15	1	18	1	17	1	13	4	63	1	26	1	27	1	26	1	24	1	20	5	123	1	17	1	12	2	29	11	215
6.	Дружбівська ЗОШ I-II ст.	1	20	2	32	1	25	1	24	5	101	1	25	2	34	2	38	1	30	1	20	7	147	1	23	2	29	3	52	15	300
7.	Місто Волинженський	0	1	0	1	0	1	0	3	0	6	0	3	0	1	0	3	1	6	0	0	1	13	0	0	0	0	0	0	1	19
8.	НВК	8	136	8	144	7	120	7	130	30	530	7	161	9	160	9	183	11	219	6	128	42	851	7	130	10	166	17	296	89	1677
9.	I-III ст	1	6	1	6	0	4	0	3	2	18	0	2	1	7	1	9	1	15	1	6	4	39	1	6	1	6	2	10	8	67

10.	Маріонінобудська ЗОШ I-III ст.	1	5	1	5	1	7	1	10	4	27	1	9	1	11	1	15	1	12	1	12	5	59	1	5	1	9	2	14	11	100
11.	Орлівський НВК-ЗОШ	1	5	1	5	1	6	1	7	4	23	1	7	1	6	1	10	1	9	1	12	5	44	0	0	1	6	1	6	10	73
12.	Степівська ЗОШ I-III ст.	1	5	0	3	1	6	0	4	2	18	1	6	0	3	1	7	1	5	1	13	4	34	1	10	1	9	2	19	8	71
13.	Шатрищенська ЗОШ I-III ст.	0	3	0	2	1	9	0	4	1	18	1	7	0	3	1	7	1	18	1	10	4	45	0	0	1	9	1	9	6	72
14.	Князівська ЗОШ I-III ст.	0	3	0	3	0	3	1	10	1	19	1	7	1	7	1	5	1	10	1	8	5	37	1	8	1	8	2	16	8	72
15.	Патівська ЗОШ I-II ст.	0	2	0	1	1	6	0	0	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	0	0	0	0	0	0	1	13
16.	Білицька ЗОШ I-II ст.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	6	1	5	0	3	2	17	0	0	0	0	0	0	2	17
17.	Грем'ятська ЗОШ I-II ст.	0	2	0	3	0	0	0	4	0	9	0	0	1	6	0	3	1	8	1	7	3	24	0	0	0	0	0	0	3	33
18.	Доропівська ЗОШ I-II ст.	0	2	0	1	0	3	0	2	0	8	0	3	0	0	0	1	0	2	0	4	0	10	0	0	0	0	0	0	0	18
19.	Антонівська ЗОШ I-II ст.	0	2	0	0	0	2	0	0	0	4	0	0	1	5	0	0	1	7	1	6	3	18	0	0	0	0	0	0	3	22
20.	Мизитівська ЗОШ I-II ст.	0	2	0	2	0	2	0	0	0	6	0	0	0	0	2	0	1	0	3	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	12
21.	Усоцька ЗОШ I-II ст.	0	1	0	2	0	3	1	5	1	11	1	5	1	9	0	0	1	5	1	8	4	27	0	0	0	0	0	0	5	38
22.	Чуйківська ЗОШ I-II ст.	0	0	0	3	0	3	0	1	0	7	1	6	0	4	0	0	0	4	1	9	2	23	0	0	0	0	0	0	2	30
	Село	5	43	4	43	6	60	5	56	20	202	8	62	8	68	8	70	11	107	11	114	46	421	5	33	7	54	12	87	78	710
	Разом по району:	13	179	12	187	13	180	12	186	50	732	15	223	17	228	17	253	22	326	17	242	88	1272	12	163	17	220	29	383	167	2387

Позашкільна освіта.

В районі функціонує 3 позашкільні установи: територіальний центр дитячої і юнацької творчості, територіальна станція юних натуралістів та дитячо–юнацька спорт. школа. Різними формами гурткової роботи охоплено 1758 учнів, що складає **74 %** від загальної кількості школярів району (Рис 2.3).

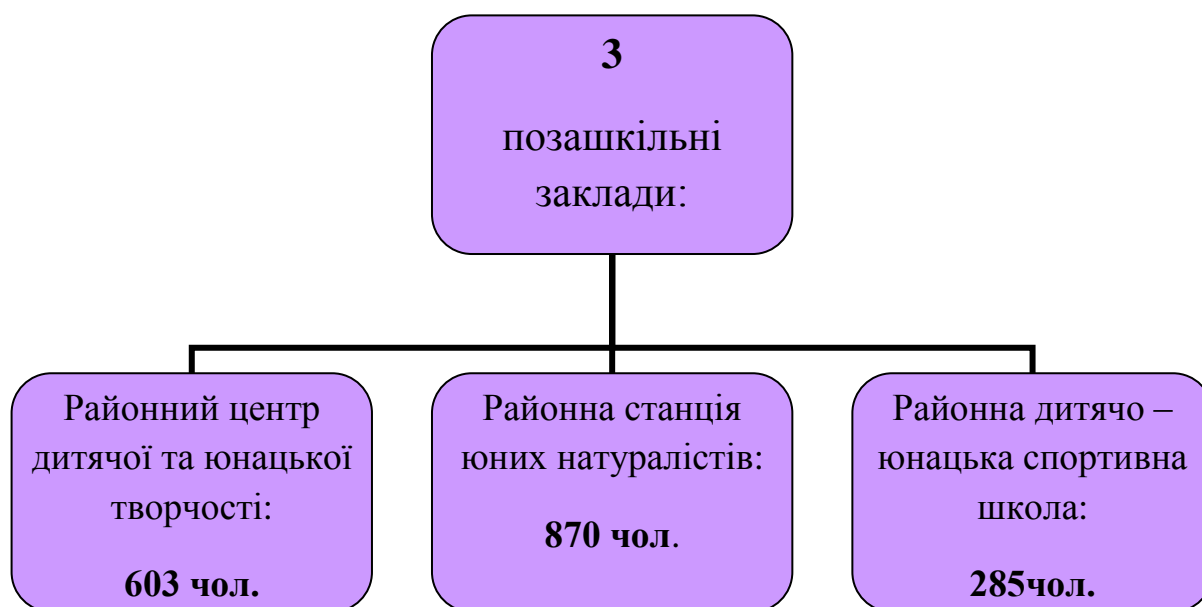

Рис 2.3 Охоплення позашкільною освітою в районі

Значана увага протягом минулого року приділялася виконанню завдань, спрямованих на забезпечення інформатизації навчального процесу шляхом придбання сучасної комп'ютерної техніки та під'єднання до мережі Інтернет.

В закладах освіти району налічується 180 комп'ютерів, рівень комп'ютеризації шкіл I – III ст.. становить 100 % .

Протягом 2019р. за рахунок бюджетних коштів (державний) було придбано 6 сучасних комп'ютерних комплексів (60 комп'ютерів) для

Ямпільської громади, Імпшанської, Свеської, Марчихинобудської, Шатрищенської, Воздвиженської громад на загальну суму 308165 грн.

12 загальноосвітніх навчальних закладів регіону підключені до мережі Інтернет.

Одним із ключових напрямків роботи відділу освіти райдержадміністрації 2019 року (і залишається на 2020 рік) – є організація **гарячого харчування** у відповідних закладах. Гарячим харчуванням в районі охоплено 1490 учнів, що становить 63% від загальної кількості дітей. (Таблиця 3.10)

За бюджетні кошти в районі харчується 722 учнів 1-4 класів , 38 дітей-сиріт і 68 учень Степенської ЗОШ I-III ст, які проживають на території радіоактивного забруднення, 42 дітей із малозабезпечених сімей.

Педагогічний склад освітніх закладів Ямпільського району нараховує 377 чоловік : 347 з вищою освітою (92,0 %). Але проблемним залишається питання 100% забезпечення фахівцями з кожного предмету, особливо сільських малокомплектних шкіл. Серед найпроблематичніших є такі предмети як музика, образотворче мистецтво, хімія, географія, на які в малокомплектних загальноосвітніх школах виділяється від 1,0 до 2,5 годин. Тому ці предмети доводиться вести вчителям інших спеціальностей. (Таблиця 3.11).

Незважаючи на вказані проблеми, все ж таки вдалося дещо поліпшити стан галузі та провести наступні роботи, передбачені середньостроковою програмою економічного та соціального розвитку Ямпільського району на 2019-2017 роки . Зокрема, проведено:

- капітальний ремонт системи опалення для школи Марчихинобудської громади - 65,0 тис. грн.. – кошти районного бюджету;
- придбано транспортний засіб для перевезення учнів на загальну суму 83,8 тис. грн.. – кошти районного бюджету;
- проведено капітальний ремонт системи опалення Шатрищенської загальноосвітньої школи - 40,0 тис. грн. - кошти районного бюджету.

Крім того, проведено роботу щодо відновлення та ремонту внутрішніх санітарних вузлів (Свеська ЗОШ №1, Шатрищенська та Марчихинобудська ЗОШ), здійснено капітальний ремонт системи опалення Центру дитячо – юнацької творчості, добудовано теплицю та частково упорядковано територію районної станції юних натуралістів. Підключено до мережі Інтернет 12 загальноосвітніх шкіл регіону[49].

Таблиця 2.7

**Аналіз забезпечення кваліфікованими кадрами загальноосвітніх шкіл району
станом на 01.09.2020 року**

№ з/п	Предмет	Потреба			Фактично забезпечено фахівцями				Всього фахівців	% забезпеч.	Факт + / - до потреби (нефахівці)
		Всього	місто	село	місто		село				
					К-ть	%	К-ть	%			
1.	Українська мова	42	21	21	19	90,5	19	90,5	38	90,5	-4
2.	Математика	35	18	17	18	100	16	94,1	34	97,1	-1
3.	Історія	21	9	12	9	100	12	100	21	100	0
4.	Зарубіжна література	24	12	12	12	100	10	83,3	22	91,7	-2
5.	Іноземна мова	27	15	12	15	100	9	75,0	24	88,9	-3
6.	Фізика	14	7	7	7	100	7	100	14	100	0
7.	Географія	15	6	9	5	83,3	7	77,8	12	80,0	-3
8.	Хімія	8	6	2	6	100	1	50,0	7	87,5	-1
9.	Біологія	16	9	5	9	100	5	100	16	100	0
10.	Фізична культура	21	11	10	11	100	9	90,0	19	90,5	-2
11.	Трудове навчання	25	14	11	14	100	10	90,9	24	96,0	-1
12.	Початкові класи	74	34	40	34	100	40	100	74	100	0

3. Шляхи покращення діяльності відділу освіти Ямпільської райдержадміністрації

Шляхи покращення освітньої проблеми, в районі, на мій погляд, можуть бути реалізовані через:

- покращення фінансування освітньої галузі (що дасть змогу використовувати кошти не тільки на виплату зарплати та оплати теплоенергоносіїв, а також і покращення матеріальної бази шкіл);

- забезпечення вчителями-фахівцями з усіх предметів в кожній школі (що дозволить учням отримувати кваліфіковані знання від професіоналів);

- підвищення кваліфікації тих вчителів, яким все ж таки доводиться викладати предмети не за своїм фахом;

- підтримці молодих спеціалістів, які щойно закінчили вуз і потрапляють на роботу в район (зокрема в забезпеченні їх житлом, придатним для життя);

- виконання програми « Шкільний автобус» для транспортування учнів до базових шкіл (що дозволить учням не пропускати заняття з тієї причини, що вони не змогли своєчасно приїхати до школи або стали їм на заваді погодні умови);

- реалізація профільного навчання на основі базових шкіл (з урахуванням можливості підвозу учнів то тієї чи іншої школи , в якій вони бажають навчатися за відповідним профілем) , що надасть учням можливість зорієнтуватися в напрямку свого подальшого життя;

- створення в окремих територіальних громадах, якщо дозволяє контингент дітей, я навчальних комплексів такого типу: загальноосвітня школа – дошкільний заклад, що дає можливість отримувати дітям дошкільне виховання;

- подальша комп'ютеризація навчально-виховних закладів з можливістю використання дистанційного навчання;

- вдосконалення навчально-матеріальної бази через залучення позабюджетних коштів та надання платних освітніх послуг ;

Потрібно продовжувати реформу початкової школи. Початкова освіта повинна даватися учням у школі їх походження. Варто відзначити пропозиції науковців та практиків щодо реформи сільської початкової школи з 4 років до 6 років. Для цього необхідно вирішити лише проблему організації, адже зміст навчання припадає саме на 5-6 класи. І навіть у 4-му класі можна розбити між 3-4 профільними вчителями з кількох галузей знань, які здійснили відповідну професійну підготовку. З часом виникне необхідність змінити закони та положення про освіту та запровадити повну 6-річну початкову освіту та 6-річні загальні навчально-освітні заклади I-го ступеня.

Завдяки такому підходу школа збережеться практично в кожному селі. Навчання буде більше 4 років, і вона зможе отримати власне приміщення і територію. У такій школі працюватиме 6-8 вчителів і стільки ж обслуговуючого персоналу.

Учні зможуть отримати базову освіту (з 5 по 9 класи або з 7 по 9 класи) в рідній школі або в опорному освітньому закладі районного навчально-освітнього округу.

Повна загальна середня освіта (10-12 класи) для сільських дітей має здійснюватися в опорних освітніх закладах, які мають мати не менше 2-3 освітніх профілів і таких шкіл у типовому адміністративному сільському районі має бути 5-7.

Опорний навчальний заклад повинен мати універсальний профіль і як мінімум один академічний та відповідно один технологічний профіль. Школи-інтернати для учнів 10-12 класів мають працювати у цих опорних навчальних закладах.

Підвезення школярів 7-12 класів до опорних навчально-освітніх закладів, у тому числі на позакласні заходи (факультативи) має бути організоване шкільними автобусами.

Оскільки більшість шкіл району є сільськими школами, для вирішення їх проблем необхідно реформування діючих систем освіти сільських районів та їх органів управління. Зволікання з впровадженням таких реформ вже майже

два десятиліття не дозволяє мільйонам сільських школярів отримати гарантовану Конституцією України якісну освіту. В ході реформи необхідно створення районних освітніх округів як муніципальних освітніх мереж з громадськими та державними органами управління (такі округи вже створені в районі, але через відсутність адекватної законодавчої бази, повноцінної транспортної мережі та парку шкільних автобусів, якісної й стабільної мобільної телефонної мережі, – вони існують тільки на папері).

Але вже зараз можна реалізувати низку організаційних заходів, які забезпечать вагоме підвищення якості навчання в сільській місцевості та добре узгоджуються відповідно з розробленою концепцією територіальних освітніх округів.

Центр психологічної роботи повинен бути створений в кожному адміністративному районі як структурний підрозділ у складі районного методичного кабінету (вже ведуться роботи зі створення психологічного центру в районах). Штат центру рекомендується формувати за рахунок ставок практичних психологів освітніх установ, де чинні правила передбачають менше однієї ставки. При цьому збережуться ставки практичних психологів у більш великих школах, в таких центрах можна створити штатний розпис з розрахунку 4-5 психологів. Найм персоналу в центрі повинен здійснюватися тільки фахівцями з вищою освітою.

Також необхідна модернізація телефонних мереж і розвиток бездротового Інтернету (оскільки телефонні мережі застарілі й не дозволяють якісно користуватися Інтернетом, оскільки швидкість мережі в селах занадто низька); розробити на відповідних рівнях (державному та регіональному) значну кількість дистанційних освітніх курсів різного рівня складності для учнів; забезпечити шкільними автобусами всі опорні освітні заклади освітнього округу та створити відповідну інфраструктуру (у тому числі матеріально-технічну) для їх експлуатації; розробити сучасну нормативно-правову базу щодо підвезення школярів до місця навчання.

Для повноцінного забезпечення викладання предметів у сільських школах треба запровадити такі заходи:

- дозволити сільським вчителям безкоштовний проїзд на роботу і з роботи. Зробити це можна в рамках чинного законодавства шляхом розробки та прийняття районною радою відповідної програми;

- скасування існуючого правила, згідно з яким вчитель в іншій школі в тому ж районі є сумісником, а відповідно його робота оплачується за годинами і, отже, оплата може бути заниженою. Це положення застаріле, тому що саме відділ освіти і призначає вчителя в одну або декілька шкіл району одночасно;

- укладання строкових і трудових договорів з педагогами дуже цінного профілю (фізика, інформатика, трудове навчання, музика та ін.), що передбачають збільшення до двократного розміру оплати праці за виконану роботу.

Доречно ввести в плани роботи сільських шкіл спеціальний курс підготовки аспірантів щодо соціалізації (що передбачає подальший вибір професії, не тільки необхідної для села); постійно влаштовувати достатню кількість екскурсій промислової, культурної, художньої, соціальної тематики та фінансувати цю роботу за бюджетні та позабюджетні кошти.

Відкрити центри медичної допомоги при управліннях освіти райдержадміністрацій, які б виконували методичну та координаційну роботу з медичними працівниками освітніх закладів. Все це повинно повинно забезпечити надання учням допомоги саме від кваліфікованого медичного персоналу на місці.

Переоснастити всі сфери життя сільських освітніх закладів відповідно до соціально-інформаційних та технологічних цінностей сучасного суспільства. Найшвидше налагодити в школах сучасні системи очищення води, приготування їжі, встановити повноцінне опалення та освітлення; забезпечити інвентарем спортивні зали, шкільні майстерні, всі класи та

лабораторії екологічним та енергозберігаючим обладнанням; запровадити використання комп'ютерної, мультимедійної, відео- та аудіотехніки.

Для цього треба розробити і впровадити Державну програму переобладнання всіх загальноосвітніх шкіл. Відновити всю загальнодержавну мережу типу «Учтехприлад» та налагодити виробництво замовлень на виготовлення повністю сертифікованого для шкіл обладнання відповідно до Держ. програми переобладнання загальноосвітніх шкіл

ВИСНОВКИ

Дослідження проведене в випускній роботі показало, що сьогодняшня система освіти в Україні є пострадянською системою освіти. Зараз у зв'язку з загальним підвищенням рівня вимог до освіченості людини термін "освіта" набув великої популярності. Загальноосвітня підготовка є підґрунтям для набуття фахових знань, освіти протягом життя.

Зробивши аналіз діяльності відділу освіти Ямпільської громади, можна констатувати, що для повноцінної роботи відділу освіти не вистачає державного фінансування, а залучення інших коштів дуже незначне.

Також проблемним залишається питання 100% забезпечення фахівцями з кожного предмету, особливо сільських малокомплектних шкіл. Серед найпроблематичніших є такі предмети як музика, образотворче мистецтво, хімія, географія, на які в малокомплектних загальноосвітніх школах виділяється від 1,0 до 2,5 годин. Тому ці предмети доводиться вести вчителям інших спеціальностей. Але ж які знання може надати учитель з цього предмету, сам не знаючи його?

Проблемою є також вартість утримання одного учня сільської малокомплектної школи, яка на багато разів перевищує вартість утримання одного учня міста. Адже більшість загальноосвітніх шкіл району складають малокомплектні школи сіл, де іноді немає повної наповнюваності класів (5 чоловік) або взагалі відсутній той чи інший клас.

Але поряд із труднощами в роботі відділу освіти є також і позитивні моменти. Так проводиться забезпечення загальноосвітніх закладів підручниками, навчально-методичними посібниками, яке здійснюється за рахунок державних коштів відповідно до замовлення, яке щорічно у жовтні формує відділ освіти райдержадміністрації з урахуванням контингенту учнів на поточний рік та змін контингенту на наступні три роки, та за рахунок залучення позабюджетних коштів.

Відбувається реорганізація деяких загальноосвітніх шкіл у навчально-виховні комплекси у такому вигляді: загальноосвітня школа– дошкільний

навчальний заклад, що дає змогу залучити до навчально-виховного процесу багато дошкільнят.

Також відділом освіти райдержадміністрації розроблено заходи щодо поліпшення якості харчування дітей та учнів в регіональних навчальних закладах. За кошти бюджетних асигнувань, починаючи з 2017 року, організовано одноразове гаряче харчування учнів молодших класів, та інших соціально вразливих груп. Гарячим харчуванням у закладах освіти району охоплено 61% (1427) школярів району.

Попри економічної кризи в країні відділом освіти проводиться також ремонти шкіл району не тільки на бюджетні, але також на позабюджетні кошти.

В рамках цифровізації відбувається подальша комп'ютеризація шкіл району, більшість з яких вже підключені до мережі Інтернет.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративне право України [Підручник для юрид. вузів і фак. / Ю.П. Битяк, В.В. Богущкий, В.М. Гаращук та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка. — Харків: Право, 2017. – С. 315.
2. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. – Львів, 2015.
3. Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі в процесі духовного відродження України. Матеріали III Міжнародної наук. практ. конференції. – Острог, 2018. – 444 с .
4. Галузяк В. М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка. – Вінниця, 2020. – 200 с.
5. 18. Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”). – К., 1994.
6. Економічний аналіз: Навч. Посіб./ М.А. Болюх, В.З.Бурчевський, М.І.Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. Чумаченка М.Г. – К.: КНЕУ, 2017. - 540с.
7. Економіка підприємства: Навчальний посібник / За загальною редакцією А.В. Шегди - К.: Знання, 2016 - 431 с.
8. Економіка підприємства: Підручник / За загальною редакцією Й.М. Петровича - Львів: «Магнолія плюс», видавець В.М. Піча - 2004. - 680 с.
9. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д. є. н., проф. Л.Г. Мельника. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. - 648 с.
10. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства. – К.: Вища шк., 1992. – 191с.
11. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім ”Ін Юре”, 2003. – 416 с.
12. Закон України “Про вищу освіту” від 17 січня 2002 року № 2984-III // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, № 20, ст.134.
13. Закон України “Про дошкільну освіту” від 11 липня 2001 року № 2628-III // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 49, ст.259.

14. Закон України “Про загальну середню освіту” від 13 травня 1999 року № 651-XIV // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, № 28, ст.230.
15. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, № 24, ст.170.
16. Закон України “Про освіту” від 23 травня 1991 року № 1060-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, № 34, ст.451.
17. Закон України “Про освіту” //Освіта. – 25 червня 1991 р.
18. . Закон України “Про позашкільну освіту” від 22 червня 2000 року № 1841-III // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000, № 46, ст.393.
19. Закон України “Про професійно-технічну освіту” від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1998, № 32, ст.215.
20. Зелен-край. Ямпільщина на зламі тисячоліть: Нариси та портрети. – Суми: АС – Медіа, 2015. - 96 с.
21. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посіб. – К.: Знання – прес, 2016. – 208с.
22. Ізмайлова К.В. фінансовий аналіз: Навч. посіб. - К.: АУЛ, 2017 - 152 с.
23. Історія України. Соціально-політичні аспекти. Навчальний посібник для вищих закладів освіти III- IV рівнів акредитації/Загальна редакція Б.П. Ковальського, 2017
24. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник/ За ред.. проф.. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2019. – 487 с.
25. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа)
26. Матеріали звітностей відділу освіти Ямпільської районної державної адміністрації
27. Онишків З.М. Основи школознавства. – Тернопіль, 1996. – 104 с.
28. Паспорт в анализе хозяйственной деятельности предприятий / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин, М.А. Севрук. - М.: Экономика, 1986. - 208с.

29. Положення про відділ освіти районної державної адміністрації згідно «Розпорядження голови районної державної адміністрації від 21.02.16. № 96 смт. Ямпіль»
30. Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене указом Президента України від 7 червня 2000 р. № 773/2000.
31. Сумщина від давнини до сьогодні: Науковий довідник/ Сумська облдержадміністрація, Держархів Сумської області. Упорядн. Л.А.Покидченко; Редкол.: Л.П. Сапухіна (відп. ред.) та ін. – Суми: Видавництво “Слобожанщина”, 2016. – 384 с.
32. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. – 4-те видання, стереотипне. – Львів: “Новий світ - 2000”, 2017. – 344 с.
33. Теорія економічного аналізу. Підручник/ В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2017. – 368с.
34. Україна: Проблеми самоорганізації.: (В 2 т.) / В.Кремень, Д.Табачник, В.Ткаченко. К.: Промінь, 2003. – Т.2. Десятиріччя суспільної трансформації. – 464 с.
35. Фіцула М.М. Педагогіка. – К., “Академія”, 2018. – 544 с.
36. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. – Львів : Світ, 1993. – 215с.
37. Економіка підприємства: Учебное пособие/ Под общ. ред. Д.э.н., проф. Л.Г. Мельника. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 632с.
38. Козацька педагогіка – сучасна освіта <http://www.org.ua/download-5500/html>
39. Система освіти в Україні <http://studentam.net.ua/content/view/2313/85/>
40. Дяченко А. В., Карінцева О. І., Тарасенко С. В., Харченко М. О., Мазін Ю. О., Кисельова К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019-2020 рр. в Україні // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 19-37. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86419>

41. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>
42. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106>
43. Дяченко А. В., Карінцева О. І., Тарасенко С. В., Харченко М. О., Мазін Ю. О., Кисильова К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019-2020 рр. в Україні. Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737>
44. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Фалько, К. С. Практичні засади підвищення ефективності логістичної діяльності сучасного підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 3. С. 127–136. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-14 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86223>
45. Карінцева О.І., Дегтярьова І. Б., Харченко М.О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22 https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf
46. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // Механізм регулювання економіки. 2020. № 4. С. 58-69. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754>
47. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>
48. Мельник Л. (2021) Сучасні тренди економічного розвитку: Досвід ЄС та практика України: підручник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: ПФ

- «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 432 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89235>
49. Мельник Л. Г., Карінцева О. І., Кубатко О. В., Сотник І. М., Завдов’єва Ю. М. Цифровізація економічних систем та людський капітал: підприємство, регіон, народне господарство // Механізм регулювання економіки. 2020. № 2. С. 9-28. DOI: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82236>
50. Мельник, Л., Карінцева, О., Кубатко, О., Дерев’янку, Ю., Маценко, О. (2022). Реструктуризація соціально-економічних систем як складова формування цифрової економіки в Україні у період кризи. Механізм регулювання економіки, (1-2(95-96), 7-13.
51. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
52. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
53. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80184>
54. Disruptive technologies for green economy formation in conditions of the fourth industrial revolution: the EU experience / I. Dehtyarova etc. // Socio-economic and management concepts: collective monograph / Krupelnyska I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. P. 388-392. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86986>
55. Karintseva O., Kharchenko M., Boon E.K., ...Melnik V., Kobzar O.(2021). Environmental determinants of energy-efficient transformation of national economies for sustainable development.. J. International Journal of Global Energy Issues, 2021, 43(2-3), P. 262–274 <https://doi.org/10.1504/IJGEI.2021.115148>

56. Karintseva O. I., Yevdokymov A. V., Yevdokymova A. V., Kharchenko M. O., Dron V. V. Designing the Information Educational Environment of the Studying Course for the Educational Process Management Using Cloud Services. *Механізм регулювання економіки*. 2020. № 3. С. 87-97. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2020.89.07> <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81759>
57. Kubatko, O. V., Chortok, Y. V., Honcharenko, O. S., Nechyporenko, R. M., & Moskalenko, I. M. (2019). Studying Features of Vehicle Type Selection by Trade and Logistics Enterprise. *Mechanism of economic regulation*. – 2019. – №3. – С. 73–82. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76448>
58. Melnyk L., Sommer H., Kubatko O., Rabe M., Fedyna S. (2020). The economic and social drivers of renewable energy development in OECD countries. *Problems and Perspectives in Management*, 18(4), 37-48. doi:10.21511/ppm.18(4).2020.04 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82719>
59. Melnyk L. H., Derykolenko O. M., Mazin Yu. O., Matsenko O. I., Piven V. S. Modern Trends in the Development of Renewable Energy: the Experience of the EU and Leading Countries of the World // *Механізм регулювання економіки*. 2020. № 3. С. 117-133. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81810>
60. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Kubatko, O., Karintseva, O., & Derykolenko, A. (2019). Disruptive technologies for the transition of digital economies towards sustainability. *Economic Annals-XXI*, 179(9-10), 22-30. doi: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85476>
61. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Karintseva, O., Kubatko, O. Information factors in economic systems and business during transition to digital economy/Selected Aspects of Digital Society Development. Monograph 45. Edited by Tetyana Nestorenko and Aleksander Ostenda, Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021. P. 173-178 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87135>
62. Melnyk, L., Matsenko, O., Dehtyarova, I. & Derykolenko, O. (2019). The formation of the digital society: social and humanitarian aspects. *Digital economy and digital society*. T. Nestorenko & M. Wierzbik-Strońska (Ed.).

Katowice: Katowice School of Technology.

[in Ukrainian].URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74570>

63. Melnyk L.G., Kubatko O. (2017) The impact of green-innovations on environmental quality and energy resource consumption. International economic relations and sustainable development : monograph / edited by Dr. of Economics, Prof. O. Prokopenko, Ph.D in Economics T. Kurbatova. – RudaŚląska :Drukarnia i Studio GraficzneOmnidiumo 272 p. ISBN 978-83-61429-11-1

64. The effects of the management of natural energy resources in the European Union / V. Voronenko, B. Kovalov, D. Horobchenko, P. Hrycenko // Journal of Environmental Management and Tourism. – Craiova: ASERS Publishing, 2017. – Vol. 8, Issue Number 7(23), P. 1410-1419. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/1777>

65. Tu Yu-Xia, Kubatko O., Karintseva O., Piven V. (2021) Decarbonisation drivers and climate change concerns of developed economies. International Journal of Environment and Pollution. 2021. 69 (1-2), 112-129

66. Veklych O., Karintseva O., Yevdokymov A., Guillamon-Saorin E.(2020). Compensation mechanism for damage from ecosystem services deterioration: Constitutive characteristic. J. International Journal of Global Environmental Issues, 19(1-3), P. 129–142 <https://doi.org/10.1504/IJGENVI.2020.114869>